

ΣΤ.

Κ. Σημίτης

**Παρέμβαση κατά τη συνεδρίαση της Κ.Ε.
στις 29.11.94**

Υπάρχει πρόβλημα με τις κατευθύνσεις της πολιτικής του ΠΑΣΟΚ με τη γραμμή μας. Φαινόμαστε ως κόμμα διχασμένοι ως προς το τί επιδιώκουμε, αναποφάσιστοι, χωρίς μεταρρυθμιστική δυναμική. Η αντιφατικότητά μας οδηγεί σε χαμηλούς ρυθμούς δραστηριότητας, πολλές φορές σε απραξία. Θα αναφέρω μερικά παραδείγματα που αφορούν την ιδεολογική-πολιτική μας γραμμή.

1. Εχουμε επανειλημμένα δηλώσει ότι η σταθεροποίηση και η δημοσιονομική εξυγίανση είναι προϋποθέσεις αναπτυξιακής πορείας σε στέρεες βάσεις. Αισθανόμαστε όμως ως προς την πολιτική μας ενοχές. Παρόλο που η παραοικονομία επιτείνει τις ανισότητες, ο άκρατος δημόσιος δανεισμός έχει δημιουργήσει μια τάξη ραντιέρηδων και ο πληθωρισμός κτυπά προπαντός τους εργαζόμενους, δεν είμαστε πεισμένοι για την ανάγκη της σταθεροποίησης των διαρθρωτικών αλλαγών και της προώθησης της ανταγωνιστικότητας. Αναζητούμε άλλοθι. Για να δικαιολογήσουμε τη στάση μας επικαλούμαστε την ανάγκη να συμμορφωθούμε προς τις επιταγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ψάχνουμε για αντισταθμίσματα, διορθωτικές κινήσεις και εναλλακτικές επιλογές πιο σύμφωνες με τις ιδεολογικές μας καταβολές. Το αποτέλεσμα είναι η πολιτική να μην εφαρμόζεται με την ταχύτητα και την συνέπεια που πρέπει. Η φορολόγηση των τόκων των καταθέσεων ήταν για χρόνια ταμπού, η φορολόγηση των τόκων των ομολόγων και των

εντοκων γραμματίων έχει απορριφθεί, συζητήσεις για μέτρα καταπολέμησης της φοροδιαφυγής εμπλέκονται σε δαιδαλούς διαπραγματεύσεων με τους ενδιαφερόμενους.

Η έμμονη ιδέα ότι εμείς δεν πρέπει να αποδεχθούμε την ευθύνη για την ακολουθούμενη πολιτική έχει ως συνέπεια την αρνητική μας στάση και απέναντι σ' αυτό που θα έπρεπε να είναι το κυρίαρχο μέλημά μας την αναπτυξιακή μας προσπάθεια. Σήμερα διαθέτουμε πόρους για έργα υποδομής, για μια νέα πολιτική στη βιομηχανία, στην ενέργεια, στο περιβάλλον στην έρευνα, στην επιμόρφωση των εργαζομένων και την απασχόληση. Πόρους, τους οποίους δεν είχε διαθέσει ποτέ στο παρελθόν το ελληνικό κράτος. Οι νέες πολιτικές ενώ θα έπρεπε να είναι στο επίκεντρο της δράσης μας δεν είναι. Είμαστε διστακτικοί τόσο στην προώθησή τους όσο και στην προβολή τους.

Αμφιβάλλουμε για την πολιτική μας και δεν θέλουμε ως κόμμα να μας τη χρεώσουν. Το αποτέλεσμα είναι να προχωρούμε διστακτικά και να περιορίζουμε έτσι την αποτελεσματικότητά της.

2. Η άποψη που κυριαρχεί στο Κίνημα θεωρεί ότι είμαστε υποχρεωμένοι να εφαρμόσουμε το πρόγραμμα σύγκλισης παρ' όλο που δεν ανταποκρίνεται στην πολιτική μας ιδεολογία. Γιαυτό και καταδικάζουμε την ονομαστική-νομισματική σύγκλιση. Απαιτούμε την πραγματική σύγκλιση, δηλαδή το βιοτικό επίπεδο του μέσου Έλληνα να πλησιάσει το βιοτικό επίπεδο του μέσου Ευρωπαίου. Την πραγματική σύγκλιση εννοούμε ως θέμα επενδύσεων και μεταφοράς πόρων. Η θέση αυτή μας παρασύρει σε λάθος θεωρήσεις. Οι επενδύσεις μπορούν να παίξουν αναπτυξιακό ρόλο αν προωθούν την αποτελεσματικότερη λειτουργία της οικονομίας. Αν όμως οδηγούν μόνο σε απλή μεγέθυνση της σημερινής

δομής θα οδηγήσουν μακροπρόθεσμα σε χειρότερη κατάσταση από τη σημερινή αναπαράγοντας τη σημερινή κοινωνία με όλες τις δυσλειτουργίες της. Είναι φανερό ότι δεν χρειάζονται μόνο νομισματικές και ποσοτικές προσαρμογές αλλά προπαντός ποιοτικές αλλαγές. Ποιοτικές είναι οι επεμβάσεις στους τρόπους λειτουργίας της κοινωνίας, η αντιμετώπιση φαινομένων όπως η πελατειακή πρακτική, η συντεχνιακή οργάνωση, η αντιαξιοκρατική νοοτροπία, η διαπλοκή οικονομικής και πολιτικής εξουσίας. Γύρω από αυτά τα θέματα δεν υπάρχει ουσιαστική συζήτηση στο Κίνημα. Όπως δεν γίνεται ουσιαστική συζήτηση για πολλά άλλα θέματα που αφορούν τη βελτίωση του κρατικού μηχανισμού και την επίτευξη του κράτους στρατηγείου. Ερωτήματα, αν είναι αναγκαίο να δημιουργηθούν δημόσιοι φορείς εκτός δημόσιας υπηρεσίας με διαφορετικούς κανόνες αμοιβής ή οργάνωσης ή εάν είναι σκόπιμος ο διαχωρισμός των αμοιβών των δημοσίων υπαλλήλων ανάλογα με την απόδοση ή την συμμετοχή τους σε εργασίες υψηλής υπευθυνότητας δεν μας απασχολούν ως κόμμα. Και όμως οι απαντήσεις σ' αυτά είναι προϋπόθεση ενός αποτελεσματικού κράτους.

3. Το κοινωνικό κράτος συναντά όλο και μεγαλύτερες δυσκολίες επειδή αυξάνονται οι δαπάνες της εκπαίδευσης, της υγείας, της κοινωνικής περίθαλψης. Η κοινωνική αλληλεγγύη πρέπει παρ' όλα αυτά να αποτελεί σταθερό στόχο σοσιαλιστικής πολιτικής. Εχουμε εμπλακεί όμως σε μια αδιέξοδη συζήτηση για τα ελλείμματα, εάν μπορούμε να τα αυξήσουμε ή όχι. Δεν αναζητούμε νέους τρόπους για να υπάρξει ένα δίκτυ ασφαλείας και φροντίδας για όσους έχουν προβλήματα επιβίωσης. Θέματα που σήμερα συζητούνται σε άλλα σοσιαλιστικά κόμματα σε μας καλύπτονται από σιωπή. Για παράδειγμα: α) Όταν το κράτος προσφέρει δωρεάν παροχές σε είδος ή εισοδηματικές ενισχύσεις οι παροχές οφελούν πολλές φορές αυτούς που δεν βρίσκονται σε ανάγκη π.χ. μέσα, ή

ανώτερα εισοδηματικά στρώματα. Η αρχή της ίσης μεταχείρισης που σκόπευε να βοηθήσει τους οικονομικά πιο αδύνατους καταλήγει με την αδιάκριτη εφαρμογή της σε βάρος των ασθενέστερων γιατί τους στερεί πόρους. Την αναθεωρούμε; β) Το κράτος παρέχει επιδόματα ανεργίας. Μπορεί να ζητήσει από όσους τα εισπράττουν να συνεισφέρουν εργασία, σε κοινωφελείς σκοπούς π.χ. στην περίθαλψη ηλικιωμένων ή ασθενών; γ) Μπορούμε να μετατοπίσουμε τις δαπάνες από τα έξοδα φαρμακευτικής περίθαλψης προς τα έξοδα νοσηλείας, να περιορίσουμε την πολυφαρμακία και να βελτιώσουμε την νοσοκομειακή περίθαλψη;

Η αντίληψή μας για την κοινωνική δικαιοσύνη και την κοινωνική αλληλεγγύη καθορίζεται από τη νοοτροπία του κράτους παροχών που δημιούργησε η Δεξιά. Επιτέλους να αποδεσμευτούμε.

4. Ως αριστερό κόμμα τονίζουμε την ανάγκη για περισσότερη δημοκρατία. Όμως αρνούμαστε να παραδεχτούμε εμφανή προβλήματα:

Δεν διακυβεύεται άραγε η πολιτική δημοκρατία, δηλ. η απρόσκοπτη συμμετοχή στη διαχείριση των δημόσιων πόρων και των μηχανισμών δημόσιας εξουσίας όταν στον χώρο σχηματισμού της κοινής γνώμης εμφανίζονται ολιγοπώλια πληροφόρησης και διαμόρφωσης γνώμης;

Δεν κινδυνεύει άραγε η ένταξη των πολιτών στις πολιτικές διαδικασίες όταν τα κόμματα είναι γραφειοκρατικά με ελάχιστη συμμετοχή αποκομμένα και απομονωμένα από την κοινωνία; Δεν οδηγούν σε ολιγαρχικοποίηση της διαχείρισης των δημόσιων πόρων τα συστήματα χρηματοδότησης των κομμάτων;

Οι νέες μορφές κινδύνων της πολιτικής δημοκρατίας επιβάλλουν νέες, απαντήσεις και νέους θεσμούς. Δεν τους έχουμε προτείνει. Η δημοκρατία εν τω μεταξύ συρρικνώνεται.

5. Χαιρετίζουμε την ευρωπαϊκή ενοποίηση και επιδιώκουμε το άνοιγμα στα Βαλκάνια. Όμως παρ' όλα αυτά παραμένουμε δέσμιοι της νοοτροπίας ότι ο κόσμος χωρίζεται σε εχθρούς και φίλους, και ότι οι Ευρωπαίοι συνεταίροι μας ανήκουν σε άλλο στρατόπεδο από μας. Θέλουμε συνεργασίες αλλά αποδεχόμαστε την νοοτροπία ενός απομονωμένου λαού που μάχεται με όλους σε όλα τα μέτωπα. Γιαυτό έχουμε δυσκολίες στρατηγικών σχεδιασμών. Η Ευρωπαϊκή Διάσκεψη του 1996, που θα επανακαθορίσει τη δομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν μας έχει απασχολήσει ως κόμμα. Το ότι τα σύνορα με τη Βουλγαρία παραμένουν ακόμη λίγο ως πολύ κλειστά και δυσκολεύουν το άνοιγμα της αγοράς προς τα Βαλκάνια δεν μας προβληματίζει. Δεν φαίνεται να αναρωτιόμαστε αν η απουσία μας από το εμπόριο, την παραγωγή, τις υπηρεσίες στα Βαλκάνια, οι δισταγμοί μας να συνεργασθούμε στα διευρωπαϊκά δίκτυα αποτρέπουν ή αντιθέτως βοηθούν την τουρκική επιρροή και διείσδυση. Δεν προβληματιζόμαστε μήπως οι γενναίες αρνήσεις τώρα καταλήξουν αργότερα σε σιωπηλές αποδοχές των ρυθμίσεων που αρνούμαστε, μια που δεν δημιουργούμε δυνατότητες διαπραγματεύσεων και λύσεων.

6. Το σημερινό νεοφιλελεύθερο μοντέλο ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης ενισχύει την κοινωνική κρίση και αναιρεί την ταυτότητα των σοσιαλιστικών κομμάτων. Η νέα φτώχεια και η ανεργία, η συγκέντρωση οικονομικών εξουσιών και η αποδυνάμωση των ελεγκτικών εξουσιών της πολιτείας και της κοινωνίας δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο του κράτους-έθνους. Ούτε όμως και από αυτή την σημερινή Ευρώπη, που χαρακτηρίζεται από πολιτικό και δημοκρατικό έλλειμμα, από την απουσία μιας ενεργούς δημόσιας αρχής.

Υποχρέωσή μας ως αριστερή παράταξη είναι:

α) η διαμόρφωση μιας σοσιαλιστικής άποψης για την ευρωπαϊκή ενοποίηση που θα επιτρέψει τη λήψη πρωτοβουλιών σε υπερεθνικό επίπεδο για την έξοδο από την κρίση (αύξηση κοινοτικού προϋπολογισμού, παρεμβάσεις σε θέματα που αφορούν την ποιότητα ζωής) .

β) Η διαμόρφωση μιας σοσιαλιστικής απάντησης σε εθνικό επίπεδο που θα τείνει να επιτρέψει νέες πιο αποτελεσματικές μορφές κοινωνικής αλληλεγγύης. (Κίνητρα για την εκτέλεση κοινωνικά αναγκαίων εργασιών, παροχές σύμφωνα με τις ανάγκες).

γ) Η διαμόρφωση μιας σοσιαλιστικής σε ευρωπαϊκό και σε εθνικό επίπεδο αντίληψης για τον έλεγχο των οικονομικών εξουσιών που περιορίζουν τη δημοκρατία και την πληροφόρηση, που ελέγχουν την τεχνολογία και την επιστήμη, που προκαθορίζουν το πλαίσιο ζωής.

Τα προβλήματα αυτά δεν φαίνεται να μας απασχολούν. Η αιτία: Ο ευρωπαϊκός προσανατολισμός παρά τις δηλώσεις δεν αποτελεί πεποίθησή μας. Παραμένουμε εθνοκεντρικοί.

7. Ας έλθω τέλος στην οργάνωση του κόμματος. Είναι αναγνωρισμένο από όλους μας ότι το κόμμα είναι αποκομμένο από τον κοινωνικό του περίγυρο και ότι οι οργανώσεις του έχουν περιορισθεί σε ένα ελάχιστο δραστηριότητας. Είχαμε πραγματοποιήσει πριν απο το Συνέδριο συνάντηση των γραμματειών των Ν.Ε. όλης της χώρας όπου όλοι περιέγραψαν το φαινόμενο της υποβάθμισης της οργάνωσης. Ποιά ήταν η απάντηση; Κυρίαρχο οργανωτικό θέμα στο Συνέδριο ήταν η αλλαγή του καταστατικού ώστε ο Γραμματέας του Κόμματος να μπορεί να είναι

υπουργός. Δείχνει αυτό σοβαρή απασχόληση με τα προβλήματα του κόμματος; Το κύριο θέμα παραμένει πώς θα μπορέσουμε να συνδέσουμε το κόμμα με τις ζωντανές δυνάμεις της κοινωνίας.

Ας συνοψίσω.

Το Κόμμα εμφανίζεται να βρίσκεται σε διαμάχη με την πολιτική που εφαρμόζει. Η διαμάχη αυτή το εμποδίζει να δημιουργήσει και να εφαρμόσει μια ευρηματική, σύγχρονη αριστερή πολιτική. Να προσαρμόσει τις θέσεις του, να εκπονήσει νέες που ανταποκρίνονται στις ανάγκες του τόπου.

Πρέπει επιτέλους να ξεπεράσουμε τη στασιμότητα. Ας τολμήσουμε.

Αν τολμήσουμε θα είμαστε ενωμένοι. Η ενότητα δεν προκύπτει από δηλώσεις που συγκαλύπτουν διαφορές. Προκύπτει από στάσεις και πρακτικές που διευκολύνουν τη συζήτηση, τη σύγκρουση ιδεών και τη σύνθεση απόψεων. Η ενότητα χρειάζεται κίνηση, δημιουργία. Η ενότητα στη στασιμότητα είναι χωρίς μελλον.

Χρειάζεται να προωθήσουμε συνθετικές λειτουργίες. Γιαυτό είναι σκόπιμο να πραγματοποιήσουμε επί τέλους την οργανωτική συνδιάσκεψη αλλά και συνδιασκέψεις για την εξωτερική πολιτική, την οικονομική πολιτική και τους θεσμούς. Να επεκτείνουμε τη συζήτηση. Να δημιουργήσουμε ένα ρεύμα ανανέωσης. Ο διαχειριστικός πραγματισμός δεν είναι μοίρα μας. Μπορούμε να δώσουμε στην ελληνική κοινωνία την απαραίτητη μεταρρυθμιστική δυναμική για να λύσουμε τα τεράστια προβλήματα της χώρας.

**Παρέμβαση κατά τη συνεδρίαση της Κ.Ε.
στις 29.11.94**

Ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ τόνισε στην εισηγησή του ότι χρειάζεται "να συζητήσουμε σοβαρά και τολμηρά για το μέλλον της χώρας". Είναι πράγματι ανάγκη να συζητήσουμε. Υπάρχει πρόβλημα με τις κατευθύνσεις της πολιτικής του ΠΑΣΟΚ με τη γραμμή μας. Φαινόμαστε ως κόμμα διχασμένοι ως προς το τί επιδιώκουμε, / αναποφάσιστοι, / χωρίς μεταρρυθμιστική δυναμική. Η αντιφατικότητά μας οδηγεί σε χαμηλούς ρυθμούς δραστηριότητας, πολλές φορές σε απραξία. Θα αναφέρω μερικά παραδείγματα που αφορούν την ιδεολογική-πολιτική μας γραμμή.

1. Εχουμε επανειλημμένα δηλώσει ότι η σταθεροποίηση και η δημοσιονομική εξυγίανση είναι προϋποθέσεις αναπτυξιακής πορείας σε στέρεες βάσεις. / Αισθανόμαστε όμως ως προς την πολιτική μας ενοχές. Παρ'όλο που η παραοικονομία επιτείνει τις ανισότητες, ο άκρατος δημόσιος δανεισμός έχει δημιουργήσει μια τάξη ραντιέρηδων και ο πληθωρισμός κτυπά προπαντός τους εργαζόμενους, δεν είμαστε πεισμένοι για την ανάγκη της σταθεροποίησης των διαρθρωτικών αλλαγών και της προώθησης της ανταγωνιστικότητας. Αναζητούμε άλλοθι. (Για να δικαιολογήσουμε τη στάση μας επικαλούμαστε την ανάγκη να συμμορφωθούμε προς τις επιταγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.) Ψάχνουμε για αντισταθμίσματα, διορθωτικές κινήσεις και εναλλακτικές επιλογές πιά σύμφωνες με τις ιδεολογικές μας καταβολές. Το αποτέλεσμα είναι η πολιτική να μην εφαρμόζεται με την ταχύτητα και την συνέπεια που πρέπει. Η φορολόγηση των τόκων των καταθέσεων

ήταν για χρόνια ταμπού, η φορολόγηση των τοκων των ομολόγων και των εντοκων γραμματίων έχει απορριφθεί, (συζητήσεις για μέτρα καταπολέμησης της φοροδιαφυγής εμπλέκονται σε δαιδάλους διαπραγματεύσεων με τους ενδιαφερόμενους.)

Η έμμονη ιδέα ότι εμείς δεν πρέπει να αποδεχθούμε την ευθύνη για την ακολουθούμενη πολιτική έχει ως συνέπεια την αρνητική μας στάση και απέναντι σ' αυτό που θα έπρεπε να είναι το κυρίαρχο μέλημά μας την αναπτυξιακή μας προσπάθεια. Σήμερα διαθέτουμε πόρους για έργα υποδομής, για μια νέα πολιτική στη βιομηχανία, στην ενέργεια, στο περιβάλλον στην έρευνα, στην επιμόρφωση των εργαζομένων και την απασχόληση. Πόρους, τους οποίους δεν είχε διαθέσει ποτέ στο παρελθόν το ελληνικό κράτος. Οι νέες πολιτικές ενώ θα έπρεπε να είναι στο επίκεντρο της δράσης μας δεν είναι. Είμαστε διστακτικοί τόσο στην προώθησή τους όσο και στην προβολή τους.

(Αμφιβάλλουμε για την πολιτική μας και δεν θέλουμε ως κόμμα να μας τη χρεώσουν. Το αποτέλεσμα είναι να προχωρούμε διστακτικά και να περιορίζουμε έτσι την αποτελεσματικότητά της.)

2. Η άποψη που κυριαρχεί στο Κίνημα θεωρεί ότι είμαστε υποχρεωμένοι να εφαρμόσουμε το πρόγραμμα σύγκλισης παρ' όλο που δεν ανταποκρίνεται στην πολιτική μας ιδεολογία. Γιαυτό και καταδικάζουμε την ονομαστική-νομισματική σύγκλιση. Απαιτούμε την πραγματική σύγκλιση, δηλαδή το βιοτικό επίπεδο του μέσου Έλληνα να πλησιάσει το βιοτικό επίπεδο του μέσου Ευρωπαίου. Την πραγματική σύγκλιση εννοούμε ως θέμα επενδύσεων και μεταφοράς πόρων. Η θέση αυτή μας παρασύρει σε λάθος θεωρήσεις. (Οι επενδύσεις μπορούν να παίξουν αναπτυξιακό ρόλο αν προωθούν την αποτελεσματικότερη λειτουργία της

οικονομίας. ^{οι εννοούμενες} Αν όμως οδηγούν μόνο σε απλή μεγέθυνση της σημερινής δομής θα οδηγήσουν μακροπρόθεσμα σε χειρότερη κατάσταση από τη σημερινή αναπαράγοντας τη σημερινή κοινωνία με όλες τις δυσλειτουργίες της. Είναι φανερό ότι ~~δεν~~ χρειάζονται ^{μόνο} νομισματικές και ποσοτικές προσαρμογές αλλά ^{προπάντος} ποιοτικές αλλαγές. Ποιοτικές είναι οι επεμβάσεις στους τρόπους λειτουργίας της κοινωνίας, η αντιμετώπιση φαινομένων όπως η πελατειακή πρακτική, η συντεχνιακή οργάνωση, η αντιαξιοκρατική νοοτροπία, η διαπλοκή οικονομικής και πολιτικής εξουσίας. Γύρω από αυτά τα θέματα δεν υπάρχει ουσιαστική συζήτηση στο Κίνημα. ^{Όπως δεν γίνεται ουσιαστική συζήτηση για πολλά άλλα θέματα που αφορούν τη βελτίωση του κρατικού μηχανισμού και την επίτευξη του κράτους στρατηγείου.} Ερωτήματα, αν είναι αναγκαίο να δημιουργηθούν δημόσιοι φορείς ^{εκτός} δημόσιας υπηρεσίας με διαφορετικούς κανόνες αμοιβής ή οργάνωσης ή εάν είναι σκόπιμος ο διαχωρισμός των αμοιβών των δημοσίων υπαλλήλων ανάλογα με την απόδοση ή την συμμετοχή τους σε εργασίες υψηλής υπευθυνότητας δεν μας απασχολούν ως κόμμα. Και όμως οι απαντήσεις σ' αυτά είναι προϋπόθεση ενός αποτελεσματικού κράτους.

3. Το κοινωνικό κράτος συναντά όλο και μεγαλύτερες δυσκολίες επειδή αυξάνονται οι δαπάνες της εκπαίδευσης, της υγείας, της κοινωνικής περίθαλψης. Η κοινωνική αλληλεγγύη πρέπει παρ' όλα αυτά να αποτελεί σταθερό στόχο σοσιαλιστικής πολιτικής. Εχουμε εμπλακεί όμως σε μια αδιέξοδη συζήτηση για τα ελλείμματα, εάν μπορούμε να τα αυξήσουμε ή όχι. Δεν αναζητούμε νέους τρόπους για να υπάρξει ένα δίκτυο ασφάλειας και φροντίδας για όσους έχουν προβλήματα επιβίωσης. Θέματα που σήμερα συζητούνται σε άλλα σοσιαλιστικά κόμματα σε μας καλύπτονται από σιωπή. Για παράδειγμα: α) Όταν το κράτος προσφέρει δωρεάν παροχές σε είδος ή εισοδηματικές ενισχύσεις οι παροχές οφελούν

πολλές φορές αυτούς που δεν βρίσκονται σε ανάγκη π.χ. μέσα, ή ανώτερα εισοδηματικά στρώματα. Η αρχή της ίσης μεταχείρισης που σκόπευε να βοηθήσει τους οικονομικά πιο αδύνατους καταλήγει με την αδιάκριτη εφαρμογή της σε βάρος των ασθενέστερων γιατί τους στερεί πόρους. Την αναθεωρούμε; (β) Το κράτος παρέχει επιδόματα ανεργίας. Μπορεί να ζητήσει από όσους τα εισπράττουν να συνεισφέρουν εργασία σε κοινωφελείς σκοπούς π.χ. στην περίθαλψη ηλικιωμένων ή ασθενών; γ) Μπορούμε να μετατοπίσουμε τις δαπάνες από τα έξοδα φαρμακευτικής περίθαλψης προς τα έξοδα νοσηλείας, να περιορίσουμε την πολυφαρμακία και να βελτιώσουμε την νοσοκομειακή περίθαλψη; Η αντίληψή μας για την κοινωνική δικαιοσύνη και την κοινωνική αλληλεγγύη καθορίζεται από τη νοοτροπία του κράτους παροχών που δημιουργήσε η Δεξιά. Επιτέλους να αποδεσμευτούμε.

4. Ως αριστερό κόμμα τονίζουμε την ανάγκη για περισσότερη δημοκρατία. Ομως αρνούμαστε να παραδεχτούμε εμφανή προβλήματα:

Δεν διακυβεύεται άραγε ή πολιτική δημοκρατία, (δηλ. η απρόσκοπτη συμμετοχή στη διαχείριση των δημόσιων πόρων και των μηχανισμών δημόσιας εξουσίας) όταν στον χώρο σχηματισμού της κοινής γνώμης εμφανίζονται ολιγοπώλια πληροφόρησης και διαμόρφωσης γνώμης;

Δεν κινδυνεύει άραγε η ένταξη των πολιτών στις πολιτικές διαδικασίες όταν τα κόμματα είναι γραφειοκρατικά με ελάχιστη συμμετοχή αποκομμένα και απομονωμένα από την κοινωνία; Δεν οδηγούν σε ολιγαρχικοποίηση της διαχείρισης των δημόσιων πόρων τα συστήματα χρηματοδότησης των κομμάτων;

Οι νέες μορφές κινδύνων της πολιτικής δημοκρατίας επιβάλλουν νέες, απαντήσεις και νέους θεσμούς. Δεν τους έχουμε προτείνει. Η δημοκρατία εν τω μεταξύ συρρικνώνεται.

5. Χαιρετίζουμε την ευρωπαϊκή ενοποίηση και επιδιώκουμε το άνοιγμα στα Βαλκάνια. Όμως παρ' όλα αυτά παραμένουμε δέσμιοι της νοοτροπίας ότι ο κόσμος χωρίζεται σε εχθρούς και φίλους, και ότι οι Ευρωπαίοι συνεταίροι μας ανήκουν σε άλλο στρατόπεδο από μας. (Θέλουμε συνεργασίες αλλά αποδεχόμαστε την νοοτροπία ενός απομονωμένου λαού που μάχεται με όλους σε όλα τα μέτωπα.) Γιαυτό έχουμε δυσκολίες στρατηγικών σχεδιασμών. Η Ευρωπαϊκή Διάσκεψη του 1996, που θα επανακαθορίσει τη δομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν μας έχει απασχολήσει ως κόμμα. Το ότι τα σύνορα με τη Βουλγαρία παραμένουν ακόμη λίγο ως πολύ κλειστά και δυσκολεύουν το άνοιγμα της αγοράς προς τα Βαλκάνια δεν μας προβληματίζει. Δεν φαίνεται να αναρωτιόμαστε αν η απουσία μας από το εμπόριο, την παραγωγή, τις υπηρεσίες στα Βαλκάνια, οι δισταγμοί μας να συνεργασθούμε στα διευρωπαϊκά δίκτυα αποτρέπουν ή αντιθέτως βοηθούν την τουρκική επιρροή και διείσδυση. (Δεν προβληματιζόμαστε μήπως οι γενναίες αρνήσεις τώρα καταλήξουν αργότερα σε σιωπηλές αποδοχές των ρυθμίσεων που αρνούμαστε, μια που δεν δημιουργούμε δυνατότητες διαπραγματεύσεων και λύσεων.)

6. (Το σημερινό νεοφιλελεύθερο μοντέλο ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης ενισχύει την κοινωνική κρίση και αναιρεί την ταυτότητα των σοσιαλιστικών κομμάτων.) Η νέα φτώχεια και η ανεργία, η συγκέντρωση οικονομικών εξουσιών και η αποδυνάμωση των ελεγκτικών εξουσιών της πολιτείας και της κοινωνίας δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο του κράτους-έθνους. Ούτε όμως και από αυτή την σημερινή

Ευρώπη, που χαρακτηρίζεται από πολιτικό και δημοκρατικό έλλειμμα, από την απουσία μιας ενεργούς δημόσιας αρχής.

Υποχρέωσή μας ως αριστερή παράταξη είναι:

α) η διαμόρφωση μιας σοσιαλιστικής άποψης για την ευρωπαϊκή ενοποίηση που θα επιτρέψει τη λήψη πρωτοβουλιών σε υπερεθνικό επίπεδο για την έξοδο από την κρίση (αύξηση κοινοτικού προϋπολογισμού, παρεμβάσεις σε θέματα που αφορούν την ποιότητα ζωής).

Υποχρέωσή μας είναι

β) Η διαμόρφωση μιας σοσιαλιστικής απάντησης σε εθνικό επίπεδο που θα τείνει να επιτρέψει νέες πιο αποτελεσματικές μορφές κοινωνικής αλληλεγγύης. (Κίνητρα για την εκτέλεση κοινωνικά αναγκαίων εργασιών, παροχές σύμφωνα με τις ανάγκες).

Υποχρέωσή μας είναι

γ) Η διαμόρφωση μιας σοσιαλιστικής ^{αντίληψης} σε ευρωπαϊκό και σε εθνικό επίπεδο αντίληψης για τον έλεγχο των οικονομικών εξουσιών που περιορίζουν τη δημοκρατία και την πληροφόρηση, που ελέγχουν την τεχνολογία και την επιστήμη, που προκαθορίζουν το πλαίσιο ζωής.

Τα προβλήματα αυτά δεν φαίνεται να μας απασχολούν. Η αιτία: Ο ευρωπαϊκός προσανατολισμός παρά τις δηλώσεις δεν αποτελεί πεποίθησή μας. Παραμένουμε εθνοκεντρικοί.

7. Ας έλθω τέλος στην οργάνωση του κόμματος. Είναι αναγνωρισμένο από όλους μας ότι το κόμμα είναι αποκομμένο από τον κοινωνικό του περίγυρο και ότι οι οργανώσεις του έχουν περιορισθεί σε ένα ελάχιστο δραστηριότητας. (Είχαμε πραγματοποιήσει πριν από το Συνέδριο συνάντηση των γραμματειών των Ν.Ε. όλης της χώρας όπου όλοι περιέγραψαν το φαινόμενο της υποβάθμισης της οργάνωσης. Ποιά ήταν η

απάντηση; Κυρίαρχο οργανωτικό θέμα στο Συνέδριο ήταν η αλλαγή του καταστατικού ώστε ο Γραμματέας του Κόμματος να μπορεί να είναι υπουργός. Δείχνει αυτό σοβαρή απασχόληση με τα προβλήματα του κόμματος; Το κύριο θέμα παραμένει πώς θα μπορέσουμε να συνδέσουμε το κόμμα με τις ζωντανές δυνάμεις της κοινωνίας. Να λειτουργήσει το κόμμα.

Ας συνοψίσω.

Το Κόμμα εμφανίζεται να βρίσκεται σε διαμάχη με την πολιτική που εφαρμόζει. Η διαμάχη αυτή το εμποδίζει να δημιουργήσει και να εφαρμόσει μια ευρηματική, σύγχρονη αριστερή πολιτική. Να προσαρμόσει τις θέσεις του, να εκπονήσει νέες που ανταποκρίνονται στις ανάγκες του τόπου.

Πρέπει επιτέλους να ξεπεράσουμε την κατάσταση αυτή. Ας τολμήσουμε.

Αν τολμήσουμε θα είμαστε ενωμένοι. Η ενότητα δεν προκύπτει από δηλώσεις που συγκαλύπτουν διαφορές. Προκύπτει από στάσεις και πρακτικές που διευκολύνουν τη συζήτηση, τη σύγκρουση ιδεών και τη σύνθεση απόψεων. Η ενότητα χρειάζεται κίνηση, δημιουργία. Η ενότητα στη στασιμότητα είναι χωρίς μελλον.

Χρειάζεται να προωθήσουμε συνθετικές λειτουργίες. Γιαυτό είναι σκόπιμο να πραγματοποιήσουμε επί τέλους την οργανωτική συνδιάσκεψη αλλά και συνδιασκέψεις για την εξωτερική πολιτική, την οικονομική πολιτική και τους θεσμούς. Να επεκτείνουμε τη συζήτηση. Το έχουμε πει πολλές φορές αλλά το έχουμε πραγματοποιήσει πολύ λίγες. Ελπίζω ότι σήμερα που οι εισηγήσεις του Προέδρου και του Ε.Γ. ετόνισαν την υποχρέωση του διαλόγου θα υπάρξει συνέχεια. Να δημιουργήσουμε έτσι ένα ρεύμα ανανέωσης. Αυτός είναι ο στόχος μας και η φιλοδοξία μας. Ο

διαχειριστικός πραγματισμός δεν είναι μοίρα μας. Μπορούμε να δώσουμε στην ελληνική κοινωνία την απαραίτητη μεταρρυθμιστική δυναμική για να λύσουμε τα τεράστια προβλήματα της χώρας.

Κ. Σημίτης

**Περίληψη παρέμβασης κατά τη συνεδρίαση της Κ.Ε.
στις 29.11.94**

Ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ τόνισε στην εισήγησή του ότι χρειάζεται "να συζητήσουμε σοβαρά και τολμηρά για το μέλλον της χώρας". Είναι πράγματι ανάγκη να συζητήσουμε. Υπάρχει πρόβλημα με τις κατευθύνσεις της πολιτικής του ΠΑΣΟΚ με τη γραμμή μας. Φαινόμαστε ως κόμμα διχασμένοι ως προς τις κατευθύνσεις, αναποφάσιστοι, χωρίς μεταρρυθμιστική δυναμική. Η αντιφατικότητά μας οδηγεί σε χαμηλούς ρυθμούς δραστηριότητας, πολλές φορές σε απραξία. Θα αναφέρω μερικά παραδείγματα που αφορούν την ιδεολογική πολιτική μας γραμμή.

α) Αισθανόμαστε ένοχοι επειδή ακολουθούμε πολιτική σταθεροποίησης και διαρθρωτικών αλλαγών. Αμφιβάλλουμε για την πολιτική και δεν θέλουμε ως κόμμα να μας τη χρεώνουν. Περιορίζουμε έτσι την αποτελεσματικότητά της και υποβαθμίζουμε συγχρόνως την αναπτυξιακή μας προσπάθεια, την οποία δεν προωθούμε και δεν προβάλλουμε στο βαθμό που πρέπει.

β) Αρνούμαστε την οικονομική-νομισματική σύγκλιση, επιμένουμε μόνο στην πραγματική σύγκλιση και αγνοούμε το πολύ σημαντικότερο τις ποιοτικές αλλαγές. Αυτές, όπως η δημιουργία μιας αποτελεσματικής διοίκησης, θα μας επιτρέψουν να βελτιώσουμε τις λειτουργίες της κοινωνίας. Χωρίς ποιοτικές αλλαγές δεν θα υπάρξει σύγκλιση.

γ) Εχουμε εμπλακεί στη συζήτηση αν το κράτος πρόνοιας είναι συνυφασμένο με ελλείμματα και παραβλέπουμε ότι υπάρχουν νέοι τρόποι να προωθήσουμε την κοινωνική δικαιοσύνη και να υπάρξει ένα δίχτυ ασφάλειας για τους ασθενέστερους. Δεν συζητούμε για παράδειγμα την εφαρμογή της αρχής της ισότητας σύμφωνα με τις ανάγκες. Να αποδεσμευτούμε, έως τέλους, από τη συντηρητική νοοτροπία του κράτους παροχών.

δ) Τονίζουμε την ανάγκη επέκτασης της δημοκρατίας. Ομως δεν έχουμε ασχοληθεί με νέες μορφές κινδύνων της δημοκρατίας που προκύπτουν από τη χρηματοδότηση των κομμάτων ή τη δημιουργία ολιγοπωλίων πληροφόρησης. Η δημοκρατία εν τω μεταξύ συρρικνώνεται.

ε) Η αντίληψή μας για τις διεθνείς σχέσεις μας οδηγεί σε πολιτική απομονωτισμού ενώ τώρα περισσότερο από ποτέ χρειάζεται ιδίως στα Βαλκάνια η διεθνής συνεργασία.

στ) Δεν έχουμε διαμορφώσει ένα σοσιαλιστικό μοντέλο για την ευρωπαϊκή ενοποίηση και για την αντιμετώπιση εθνικών προβλημάτων μέσα από τις υπερεθνικές διαδικασίες. Ο ευρωπαϊκός προσανατολισμός παρά τις δηλώσεις δεν αποτελεί πεποίθησή μας. Παραμένουμε εθνοκεντρικοί.

ζ) Τέλος όσον αφορά την οργάνωση του κόμματος δεν έχουν υπάρξει πρωτοβουλίες για να ξεπεράσουμε την απομόνωση του κόμματος από τον κοινωνικό του περίγυρο.

Το Κόμμα εμφανίζεται να βρίσκεται σε διαμάχη με την πολιτική που εφαρμόζει. Η διαμάχη αυτή το εμποδίζει να δημιουργήσει και να εφαρμόσει μια ευρηματική, σύγχρονη αριστερή πολιτική. Να προσαρμόσει τις θέσεις του, να εκπονήσει νέες, που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες του τόπου. Πρέπει επιτέλους να ξεπεράσουμε τη στασιμότητά. Ας τολμήσουμε.

Αν τολμήσουμε θα είμαστε ενωμένοι. Η ενότητα δεν προκύπτει από δηλώσεις που συγκαλύπτουν διαφορές. Προκύπτει από στάσεις και πρακτικές που διευκολύνουν τη συζήτηση, τη σύγκρουση ιδεών και τη σύνθεση απόψεων. Η ενότητα χρειάζεται κίνηση, δημιουργία. Η ενότητα στη στασιμότητα είναι χωρίς μέλλον.

Χρειάζεται να προωθήσουμε συνθετικές λειτουργίες. Γι' αυτό είναι σκόπιμο να πραγματοποιήσουμε επιτέλους την οργανωτική συνδιάσκεψη αλλά και συνδιασκέψεις για την οικονομία, του θεσμούς, την εξωτερική πολιτική. Να επεκτείνουμε τη συζήτηση. Ελπίζω σήμερα που οι εισηγήσεις του Προέδρου και του Ε.Γ. ετόνισαν την υποχρέωση του διαλόγου να υπάρξει συνέχεια. Να δημιουργήσουμε έτσι ένα ρεύμα ανανέωσης. Αυτός είναι ο στόχος και η φιλοδοξία μας. Μπορούμε και πρέπει να δώσουμε στην ελληνική κοινωνία την απαραίτητη μεταρρυθμιστική δυναμική για να λύσουμε τα τεράστια προβλήματα της χώρας.